

Una proposta per a la Modernització dels Arxius

Teresa Ibars i Chimenó
Arxiu de la Diputació de Lleida

El que fins l'any 1999 havia estat l'Arxiu de la Diputació de Lleida era una secció que s'encarregava de les funcions típiques d'un arxiu central de l'Administració Local: recollir, custodiar i difondre la documentació de la institució. No obstant això cada dia resultava més clara la idea, entre els components de l'equip de treball, que s'havia d'ampliar l'oferta de serveis perquè la demanda de la societat i de la mateixa Diputació anava cap a nous horitzons. La pretensió era adequar la secció d'Arxiu a les necessitats d'informació que es desvetllen amb les noves i actuals tecnologies. Amb aquesta finalitat es va presentar un projecte de creació d'un nou servei que realitzés un tractament global i uniforme de la documentació generada i rebuda per la Institució des de la seva gènesi fins a la seva fase actual, per així poder-ne extreure i oferir la informació tant del passat com del present.

En el moment de la presentació del projecte es comptava amb una realitat poc afalagadora. Es produïa desconexió entre tots els punts que eren susceptibles d'aportar informació de la Diputació. No hi havia cap servei que comptés amb uns criteris generals de tractament de la documentació en la fase activa de la mateixa manera com, des de l'Arxiu Central, se li havia aconseguit donar a l'Administrativa i Històrica. Igualment tampoc no es contemplava ni el tractament ni la conservació de tota la documentació que es trobava en altres suports com el fotogrà-

fic, l'electrònic, etc. Aquest fet, sens dubte, aportava serioses dificultats al moment de recopilar, tractar, elaborar i servir, tant a nivell intern com extern, la informació desitjada.

Després de fer una anàlisi de la situació es va realitzar una proposta que integrava tres apartats o àrees de treball: la gestió de la documentació administrativa, el clàssic arxiu centralitzador dels documents de la institució i la gestió dels estudis i informes resultants de l'anàlisi de la informació.

Pel que fa a la Gestió de la Documentació Administrativa en el moment de la proposta no hi havia un criteri estàndard en la producció, tramitació ni conservació dels expedients en les oficines de gestió. A més es produïa una duplicació innecessària de documents amb el consegüent desaprofitament d'espai i de recursos humans. Tampoc no es preveia cap actuació global al respecte dels nous suports documentals. No hi havia responsables de la documentació dins cada àrea. I, finalment i molt preocupant, no es podia accedir a la informació viva i al punt de tramitació en què es trobaven els expedients donat que els aplicatius informàtics eren parcials i no englobaven els processos des de l'inici fins a la fi.

Pel que fa a l'Arxiu Central cada cop es trobaven més normalitzats els models de transferència de documentació dels diferents

departaments, l'inventari electrònic de tota la documentació dipositada al departament, la classificació i descripció normalitzada de les transferències i la recuperació de la informació per als usuaris interns i externs. No obstant això, i producte de les mancances observades a nivell de producció dels expedients, a l'Arxiu Central es detectava una gran quantitat d'expedients desmembrats, duplicitat de documentació i poca normalitat en què es transferia.

I pel que fa a la gestió d'Estudis i Informació mancava una secció que tractés la informació recopilada i que elaborés estudis i dossiers informatius per a la Corporació. Igualment mancava una àrea que coordinés la difusió exterior de la informació que des de l'entitat es pretenia donar.

La proposta que es va fer des de la Secció d'Arxiu i que es va acceptar per part de la Corporació, va ser la creació d'un Servei d'Arxius, Estudis i Informació que fos l'encarregat de tractar tots els documents que genera i rep la Diputació –d'aquí el plural arxius–, que recopilés la informació que d'aquesta documentació se'n podia extreure i que l'explotés per a la seva difusió tant interna com externa.

El nou servei proposat quedava configurat per tres seccions:

1. Secció de la Gestió Administrativa de la Documentació.
2. Secció d'Arxiu Central.
3. Secció d'Estudis i Gestió de la Informació.

La secció de la Gestió de la Documentació Administrativa

En la nova realitat del servei que va començar a funcionar el juliol de l'any 2000, aquesta àrea és l'encarregada d'implantar un Sistema de Gestió Administrativa de la Documentació (SIGAD). Aquest sistema queda definit per un conjunt d'operacions i tècniques relatives a la concepció, desenvolupament, implantació i avaluació de

sistemes administratius des de la creació dels documents fins llur destrucció o transferència a l'arxiu, mitjançant una política de conjunt i unes Normes i Reglaments. La seva utilitat s'ha concebut des de tres àmbits fonamentals:

1. Detectar les disfuncions dels procediments administratius per racionalitzar-ne els expedients, modificar, reduir o eliminar tràmits, ordenar els actes que componen els procediments i establir terminis més breus per dur-los a terme.
2. Facilitar a tot el personal el coneixement detallat de la normativa i de la operatòria a seguir.
3. Homogeneïtzar els procediments mitjançant la utilització de manuals i de cursos de formació.

Per a la realització del programa de treball d'aquesta secció ha estat necessari i ho continua estant, fer anàlisis molt minucioses de circuits departamentals, confecció de gràfics dels processos, estudi de l'activitat de cadascun dels documents tant pel que fa a la seva trajectòria dins les institució com el propi contingut i fer propostes de millora dels processos.

Els passos que s'han seguit per portar a terme aquesta labor han estat:

- 1r.- Fer una auditoria per determinar la documentació que guarden així com la que generen.
- 2n.- Intervenir en els diferents arxius de gestió estiguin en el suport que estiguin els documents.
- 3r.- Establir els circuits dels expedients.
- 4t.- Fer propostes de racionalització de tramitació administrativa.

La secció d'Arxiu Central

Aquesta secció és i ha estat l'encarregada de gestionar la documentació que sobrepassa els cinc anys (vida activa dels expedients) i entra en la seva fase semiactiva (dels 5 als 30 anys) i la històrica (més de 30 anys). La seves funcions bàsiques són: custodiar, conservar i difondre el patrimoni documental de la Corporació (de la Diputació i dels seus organismes i ens autònoms).

La coherència de les labors que s'havien anat assolint en aquesta secció al llarg dels darrers deu anys continua essent fonamental.

1. La recepció de documentació cada cop és més uniforme. En aquest temps s'ha anat executant una tasca de formació adreçada a les persones dels diferents departaments i que ha anat en la línia de la normalització dels formularis i de la tècnica de transferència documental.
2. Per altra banda l'inventari dels documents i la seva classificació es troben al dia mitjançant el treball sistemàtic d'aplicació d'una base de dades documental que permet incloure en el mateix registre descriptiu els documents en imatge, sons i en altres suports electrònics. Això ha permès fer una primera i important tasca de tria i eliminació de documentació que ha seguit els criteris de la Comissió Nacional de Tria i Eliminació de la Generalitat de Catalunya.
3. Igualment, i cada cop més, s'ha anat regularitzant l'atenció i l'assessorament documental als diferents departaments de la Diputació, el servei de préstec a la institució i els seus organismes i l'atenció als usuaris externs. D'aquesta manera les prestacions per part de l'Arxiu s'han ampliat i actualment es poden efectuar consultes en línia de les bases de dades del departament (diputaciolleida.net/arxiu).
4. En darrer lloc s'ha consolidat una tasca educativa que es concreta en l'atenció dels grups d'estudiants i de les altres visites programades a la seu de la institució i als que s'explica la història, el funcionament i l'evolució de la Diputació de Lleida. Dins aquesta tasca educativa l'any 2001 es va publicar per part del servei un llibre i un quadern didàctic titulat "*Un passeig per la Diputació*", que ha estat enviat a tots els instituts i col·legis concertats de la demarcació de Lleida i que ha tingut una gran acollida que s'ha reflectit en el nombre de visites d'estudiants. En l'actualitat ja es troba en impremta la segona publicació que, des d'un punt de vista no tant didàctic però igualment amb caràcter de divulgació, fa un recull a mena de catàleg del "*Patrimoni cultural de la Diputació de Lleida*" amb l'objectiu de presentar tots els béns mobles i immobles propietat de la institució que han estat catalogats segons la Llei del Patrimoni Cultural Català i, així mateix, tots aquells altres que, per les competències dins el territori o pels interessos culturals de la Diputació, s'han anat generant i rebent al llarg dels anys.

Secció d'Estudis i Informació

Aquesta secció és l'encarregada de tractar la informació que per una banda es deriva de la Gestió Administrativa de la Documentació i per altra de l'Arxiu Central. Igualment elabora informes a partir del tractament de documentació rebuda (premsa, publicacions oficials i dossiers i informes aliens) amb la finalitat de servir la informació internament a la Corporació i externament, per mitjà de la seva publicació a la pàgina Web, al públic que en pugui estar interessat. L'objectiu d'aquesta secció, doncs, és la gestió i el control de la informació de la diferent documentació que rep i genera la Diputació.

En aquest sentit les activitats que assumeix la secció són:

1. L'elaboració de dossiers informatius per als òrgans interns que li ho sol·licitin.
2. Servir la informació de la corporació per mitjà de la pàgina web de la Diputació coordinant-ne els seus continguts. La web corporativa va suposar en el seu dia un repte del servei i per tal motiu es va considerar que s'havia de comptar amb una eina que permetés publicar i actualitzar els continguts a nivell de xarxa i sense que s'hagués de dependre d'una empresa externa. Va ser per aquest motiu que es va contractar un aplicatiu a mida que permet que els responsables de cada departament de la Institució puguin publicar directament la seva informació amb uns permisos d'edició i supervisió que acaben canalitzant-se amb la correcció final i publicació per part de la secció d'Estudis i Informació. En aquesta pàgina web es dona la possibilitat de publicació d'informació a entitats i organismes que tenen alguna relació –per convenis, subvencions, consorcis, etc.– amb la Diputació. Aquest és el cas, per exemple, del Patronat Català Pro Europa.
3. Controlar les notícies de la premsa per mitjà d'una base de dades que es confecciona a partir del recull que elabora el servei de premsa de la casa. La finalitat és tenir tota la informació puntual publicada de la Diputació per tal d'agilitar les cerques de temes que li són d'interès: l'administració estatal, la de la Generalitat, la de

l'administració local, la dels Consells Comarcals, i la municipal.

4. Difondre informació sobre la població i el territori de les comarques de Lleida.

5. Obrir una via electrònica de transacció administrativa. En aquest sentit s'ha publicat igualment a la pàgina un apartat de tràmits i gestions en el qual es dona informació puntual de tramitacions que es realitzen en la Diputació i de les quals se'n pot obtenir els formularis i iniciar-ne, en algun cas, la seva tramitació electrònica.

6. I, finalment, servir com a punt de difusió cultural amb un seguit d'exposicions fotogràfiques virtuals, agendes tant de la Diputació com del seu Institut d'Estudis Ilerdencs i de difusió turística amb la pàgina del Patronat Intercomarcal de Turisme de les Terres de Lleida.

En resum, i a manera de conclusió es pot afirmar amb una certa rotunditat que un departament, com és l'arxiu, que tradicionalment i de manera exclusiva havia estat considerat com punt final de la documentació, la Diputació de Lleida n'ha aconseguit modificar l'estil. En aquest cas la secció d'Arxiu ha passat a convertir-se en un servei que es troba present en el moment de l'inici de les diferents tramitacions dels expedients, en el seu període de conservació als departaments i finalment de transferència a l'Arxiu Central. Igualment, s'ha passat de la concepció clàssica de punt de conservació de la informació de la documentació a la idea de Punt d'Informació de la institució i de difusió de les seves activitats. En aquest sentit l'accés a la informació del nostre servei ha sofert uns canvis a millor dignes de consideració. Per una banda els usuaris interns de la pròpia Diputació tenen més possibilitats de trobar el que busquen –ja sigui expedients que necessiten per la seva gestió diària, ja sigui com dossiers informatius elaborats pel propi servei–. I per altra els usuaris del carrer s'han trobat amb més eines per fer possibles les seves recerques. Les bases de dades publicades a la Web així com la consulta d'aquestes *in situ*, donen més possibilitats a l'hora d'accedir a la informació. La pretensió és que els límits a aquest accés siguin, únicament, els que venen determinats per allò que la legislació al respecte determina.

■

